

Motion till riksdagen 2018/19:2469

av **Andreas Carlson m.fl. (KD)**

Tydliga reaktioner mot brott

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om strafflindring och villkorlig frigivning och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om åtgärder mot trakasserier och brott på internet och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om skärpta straff för sexualbrott och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utvisning bör komma i fråga oftare och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att byta namn på barnpornografi till dokumenterade sexuella övergrepp på barn och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Sverige ska vara ett tryggt land att leva i, oavsett om man bor på landsbygden, i en stad eller i en förort. En av statens viktigaste uppgifter är att genom ett väl fungerande rättsväsen ge medborgarna trygghet.

Ett fungerande rättssamhälle förutsätter att de som bryter mot lagen lagförs och straffas. Det är viktigt för att skydda laglydiga, ge brottsoffer upprättelse och för att upprätthålla ett signalsystem om vad som är rätt och fel, men också för att ge förbrytaren möjlighet att sona sitt brott. Människan är en moralisk varelse som hela tiden har ansvar att förhålla sig till vad som är rätt och fel. Den som har tagit sitt straff har sonat sitt brott och har med det återupprättats och fått en ny chans att återinträda i samhället som en ansvarstagande person. Straff är därför ett nödvändigt inslag i rättsskipningen. Tiden då straffet avtjänas ska användas på ett meningsfullt sätt genom insatser som möjliggör ett liv utan brottslighet.

Att tidigt reagera mot, och bryta, kriminellt beteende är av största vikt för att förebygga brott och att ungdomar hamnar i brottsliga aktiviteter. För att lyckas med detta behövs en politik med ett helhetsperspektiv på barn och ungdomar. Det behövs en

stödande familjepolitik, en bra skola, satsningar på ungas uppväxtmiljö och en offensiv kriminalpolitik.

Brott kränker människors frihet, liv, hälsa och rätt till sin egendom. Därför kan vi aldrig tolerera brottslighet. Men det finns inget enkelt svar på hur vi skapar ett tryggare samhälle. Genom att stå upp för varandra och säga ifrån när vi ser att någon blir illa behandlad eller när ett brott begås stärker vi sammanhållningen och markerar rätt och fel. Det behöver också finnas framtidstro i alla delar av samhället. Hopp om att kunna skapa ett bättre liv. Utsikter att få ett jobb. En övertygelse om att det är bättre att vara en del av samhället än att välja ett liv vid sidan om. En förvissning om att när människor mår dåligt så finns det ett skyddsnet och medmänniskor som fångar upp och hjälper. Och en vetskap om att när det begås ett brott kommer samhället och det offentliga att reagera snabbt och tydligt, såväl för att bistå brottsoffret som för att utreda gärningen.

Kristdemokraternas fokus under senare år har varit att skärpa straffen för en rad olika brott med fokus på grova våldsbrott. Avsikten är att ge brottsoffer upprättelse, skydda laglydiga medborgare från brottslingar och straffa personer som begår brott. För att de allvarligaste brotten ska straffas hårdare vill vi höja minimistraffen för ett antal brott. Riksdagen har också gjort tillkännagivanden till regeringen på en rad områden för att ge tydligare reaktioner mot brott. Det handlar exempelvis om att utöka kriminaliseringen för brott som begås inom ramen för människohandel och koppleri, narkotikabrott, dråp, grov misshandel, grovt rån och grov utpressning. Kristdemokraterna fick tillsammans med Alliansen även till stånd tillkännagivanden om att kriminalisera identitetsstöld, skärpa kriminaliseringen av systematiska fakturabedrägerier, så kallade bluffakturor, attacker på sjukvårdspersonal och väsentliga samhällsfunktioner, förenklade möjligheter till kameraövervakning samt kriminalisera försök till häleri. Den tekniska utvecklingen går fort och öppnar för helt nya typer av kriminalitet. Det blir allt lättare att begå brott som drabbar många och som innebär stora problem för småföretagare och enskilda. I takt med att näthandeln ökat har också riskerna för att någon kapar din identitet ökat. Systematisk brottslighet av detta slag kan i förlängningen leda till försämrad konkurrenskraft för företagen, färre jobb och lägre tillväxt.

Straffskärpning för fridskränkingsbrott

Det är angeläget att rättsväsendet har ändamålsenliga verktyg för att skydda brottsoffren. Straffen för grov fridskränkning och grov kvinnofridskränkning skärptes den 1 juli 2013. Kristdemokraterna anser att effekterna av den straffskärpningen bör utvärderas. Om reformen inte fått avsedd effekt kan det bli aktuellt att skärpa straffen ytterligare. Regeringen bör således låta utvärdera de nu aktuella lagändringarna. Detta är nu också riksdagens mening och regeringen har tillkännagivits detta.

Trygghet och jämställdhet för unga

Jämställdheten utmanas i det offentliga rummet. Näthat har blivit en del av vardagen och drabbar i många fall kvinnor särskilt hårt. Unga riskerar att påverkas mer av vad som händer på nätet och av jämnåriga än av vuxenvärlden. Enligt Friends nätrapport från 2017 har var tredje ung blivit utsatt för nätkränkningar det senaste året, 18 procent av tjejer har blivit utsatta för sexuella trakasserier och 80 procent av alla 16-åringar har sett vuxna bete sig illa online. En jämställdhetsutmaning för vuxenvärlden – föräldrar,

lärare, civilsamhälle, politiken – är att ta större ansvar för en uppväxtmiljö för våra barn präglad av respekt och tydlighet om vad som är rätt och fel. Som en del i arbetet med denna utmaning förstärkte alliansregeringen arbetet mot hot, kränkningar och trakasserier på nätet.

Kristdemokraterna anser att polisen behöver skapa en särskild enhet som jobbar riktat mot näthat, mobbning på nätet och nättrakasserier. Allt fler brott flyttar idag ut på internet, framför allt i sociala medier. Vi har till och med sett upplopp som startats på grund av ryktesspridning där. I en värld där det digitala livet allt mer smälter ihop med det analoga är det nödvändigt att polisen är ständigt närvarande och ”patrullerar” även internet. Kristdemokraterna föreslår att en särskild enhet inom polisen inrättas för beivrande av integritets- och ärekränkingsbrott. Det krävs en värderingsförändring på nätet, det är tydligt för alla som följer de många avslöjande reportage om hatiska kommentarsfält och trakasserier som sköljer över oss. En sådan kulturförändring kräver att de som bryter mot lagen också lagförs. Kristdemokraterna anser att förtalsbrottet behöver förtydligas när det är grovt och exempelvis bilder sprids så att många kan se. Straffansvaret behöver utvidgas för den som tillhandahåller en tjänst för att skicka och dela bilder och meddelanden och rätten till brottsskadeersättning utvidgas.

Den tidigare vänsterregeringen har jobbat alldeles för saktfärdigt med dessa förslag. Tusentals ungdomar och i synnerhet flickor, kvinnor, journalister och offentliga personer utsätts just nu ständigt för kränkningar och hot på nätet som hade varit helt oacceptabla i andra sammanhang. Detta bör ges regeringen tillkänna.

Straffen för brott mot person

Straffen för brott mot person ska i högre grad grunda sig på den brottsliga handlingens straffvärde snarare än brottslingens ålder. Sett ur brottsoffrets perspektiv är straffet i viss mån ett mått på hur allvarligt samhället ser på den kränkning som man blivit utsatt för. Straffets storlek har därför betydelse för offrets känsla av upprättelse. Därför bör straffen i högre utsträckning än idag grunda sig på den brottsliga handlingens straffvärde. Hänsyn ska tas till brottslingens ålder, tidigare brotts historia och andra faktorer, men inte i lika hög grad som idag. Riksdagen biföll Kristdemokraternas förslag att straffen i högre utsträckning än i dag ska grunda sig på den brottsliga handlingens straffvärde. Därmed har riksdagen tillkännagivit detta för regeringen. Regeringen har tillsatt en utredning, Ungdomsreduktionsutredningen (dir. 2017:122), som ska redovisas 21 december 2018. Direktiven saknar hänvisning till det tillkännagivande riksdagen riktade mot regeringen, vilket är olyckligt, men förslagen kan delvis komma att motsvara riksdagens ambition. Det är därför angeläget att regeringen skyndsamt återkommer med förslag till riksdagen när utredningen lämnats. Kristdemokraterna genomförde, i regeringsställning med Alliansen, flera reformer för att sätta fokus på brottsoffret och brottsoffrets upprättelse. Straffen för grova våldsbrott skärptes. Nyligen har den utredning som Alliansen tillsatte om bland annat en samtyckeslag och andra straffskärpningar för sexualbrott (SOU 2016:60 Ett starkare skydd för den sexuella integriteten) blivit lag. Det var både efterlängtat och välkommet att Sverige fick en samtyckeslag. Tyvärr finns mer att göra. Ett av regeringens förslag var att höja straffen för grov våldtäkt, vilket Kristdemokraterna instämmer i. Men det är betydligt vanligare att gärningsmän döms för våldtäkt av normalgraden, och vi anser att det behövs straffskärpningar även här. Vi föreslår därför att minimistraffet för våldtäkt höjs från två till tre års fängelse. Detta bör ges regeringen tillkänna. De som begår brott ska bli

straffade och brottsoffer ska synliggöras så att de kan återvinna tryggheten. Straffen ska stå i proportion till brottet så att brottsoffret får upprättelse, och brottslingen ska kunna sona sitt brott och få möjlighet till en ny chans. Kristdemokraterna har varit med och genomfört en rad straffskärpningar med fokus på grova våldsbrott. Avsikten var att väsentligt skärpa de straff som döms ut. Men reformen har inte fullt ut fått önskat genomslag. För att de allvarligaste brotten ska straffas hårdare har vi därför föreslagit att minimistraffen ska höjas för ett antal brott. Syftet med förändringarna har varit att få till en ökad spridning av utdömda påföljder och därmed en mer proportionerlig tillämpning av straffskalan. Det finns ibland en obalans i straffskalorna, där våldsbrott och sexualbrott ofta straffas mycket lindrigare än exempelvis ekonomisk brottslighet och narkotikabrott.

Skärpta straff för sexualbrott

Antalet anmälda sexualbrott har ökat kraftfullt de senaste tio åren. 2007 anmäldes 12 500 sexualbrott, varav 4 749 våldtäkter och 6 219 sexuella ofredanden. 2017 hade den siffran ökat till 21 991 sexualbrott varav 7 369 våldtäkter och 10 969 sexuella ofredanden. Uppklaringsfrekvensen för dessa brott ligger samtidigt på endast 18 procent. Enligt den senaste Nationella trygghetsundersökningen uppger 6,4 procent av alla svenskar att de utsatts för sexualbrott. Det är en ökning med 220 procent sedan 2014. 10,7 procent av alla kvinnor uppger att de utsatts. I åldern 16 till 24 år har hela 34 procent utsatts för sexualbrott. I den ålderskategorin uppger 44 procent att de är så pass otrygga när de går ut på kvällen i sitt eget bostadsområde att de undviker det. Samhällets reaktion mot sexualbrott måste vara entydig och kraftfull. Sexualbrott är en grov kränkning av den personliga integriteten. Därför menar vi att minimistraffet för våldtäkt ska höjas från två till tre års fängelse.

Dessutom anser Kristdemokraterna att utvisning bör komma ifråga oftare för personer som söker asyl i Sverige som begår sexualbrott. Dessa bör få avslag på asylansökan och snabb avvisning ur landet. För personer med uppehållstillstånd bör utvisning också bli en betydligt vanligare rättsverkan. När verkställighetshinder finns ska utvisning genomföras när dessa inte längre finns.

Människor som söker skydd i vårt land, som välkomnats hit och får ta del av våra resurser för sitt uppehälle, ska veta att även om kvinnor i Sverige klär sig på annat sätt, rör sig i samhället utan manligt sällskap, går på konserter och kanske dricker alkohol, så är de inte legitima mål för sexuella angrepp. Detta bör ges regeringen tillkänna.

Skärpta straff för köp av sexuell handling av barn

Vi vill skärpa straffet för köp av sexuell handling av barn. Även utskottet gjorde den bedömningen och skrev i betänkandet:

När det gäller frågan om köp av sexuell handling av barn är det utskottets uppfattning att straffet för ett sådant brott normalt bör vara fängelse. För att åstadkomma detta tillsatte den förra regeringen, som framgår ovan, en utredning med uppdrag att bl.a. överväga om straffskalan för detta brott bör ändras och i det sammanhanget särskilt överväga en höjning av brottets straffminimum genom att ta bort böter i straffskalan (dir 2014:128). Utskottet vill betona vikten av att uppdraget genomförs i enlighet med dessa direktiv.

Utredningen Stärkt straffrättsligt skydd mot sexköp av barn och vuxna presenterades i juni 2016. Där föreslås att straffet för brottet köp av sexuell handling av barn ska skärpas och gradindelas. För brott av normalgraden ska straffet vara fängelse i högst två år och för grovt brott fängelse i lägst sex månader och högst fyra år. Böter ska utgå ur straffskalan. Syftet med detta är att straffet för köp av sexuell handling av barn ska återspegla brottets allvar. Man föreslår även att brottet köp av sexuell handling av barn ska byta namn till utnyttjande av barn genom köp av sexuell handling. Detta markerar skillnaden mellan att köpa sexuella handlingar av en vuxen och av ett barn, menar utredningen. Förslaget har remissbehandlats och vi anser att den fortsatta beredningen av utredningen nu måste få hög prioritet så att vi snarast får en lagstiftning på plats som innebär ett bättre skydd för barn. Detta bör ges regeringen tillkänna.

Skärpta straff för barnpornografibrott

Idag faller barnpornografibrottet under brott mot allmän ordning. Det är främst av formella skäl. Den som laddar ner en övergreppsfilm gör sig inte skyldig till ett övergrepp på en specifik individ i svensk lags mening, men all typ av kontakt med barnpornografi är olaglig. Av lagtekniska skäl har lagen då hamnat under brott mot allmän ordning i stället för under sexualbrott. Om brottet flyttades från brott mot allmän ordning till brottsbalken och betraktades som ett sexualbrott skulle också de utsatta barnen bli målsägare med möjlighet till målsägarbiträden. Möjligen skulle det också leda till att polisen prioriterade annorlunda. I Norge döms 20 gånger fler personer och där är barnpornografi ett sexualbrott, inte ett brott mot allmän ordning.

Polisen upplever att barnpornografibrotten blir grövre samtidigt som beviskraven ökar. Antalet filer som innehas blir avgörande och i vissa fall har så många som 200 000 filer krävts för att brottet ska anses grovt. Men man kan ha enskilda filer på flera timmar på grova övergrepp, men då är brottet inte grovt eftersom det bara rör sig om en fil. Ett rekvisit i lagstiftning för grovt brott är just mängder filer. Detta borde ändras. Ett förslag är att antalet bildrutor skulle göra brottet grovt, vilket torde innebära att alla filmer – som innehåller tusentals bildrutor – automatiskt anses grova.

En stor utmaning i arbetet mot sexuell exploatering är att övergreppens allvar ofta förminskas. Pornografi har en koppling till underhållning och kan antyda en delaktighet från barnets sida. Skulle man ändra benämningen skulle man tydliggöra för förövaren, barnet och samhället att det här är ett sexualbrott. 2016 kom flera stora internationella organisationer som FN, Ecpat och Europol överens om benämningen ”dokumenterade sexuella övergrepp på barn”. Detta bör ges regeringen tillkänna.

Polisen har själva larmat om problemet med att barnpornografibrottet inte är ett sexualbrott utan ett brott mot allmän ordning. Som sådant saknar det brottsoffer och tillsammans med det låga straffvärdet innebär det att brottet blir lågprioriterat hos en redan ansträngd polismyndighet. Kristdemokraterna vill att barnpornografibrott ska flyttas till 6 kap. brottsbalken om sexualbrott. Detta bör ges regeringen tillkänna.

Idag döms en överväldigande majoritet av de som döms till barnpornografibrott till böter. Endast 20 av 119 dömdes förra året till fängelse. Det är inte acceptabelt. Den som befattar sig med barnpornografi begår ett mycket allvarligt brott. Kristdemokraterna vill höja minimistraffet till sex månaders fängelse och slopa böter i straffskalan. Detta bör ges regeringen tillkänna.

Kristdemokraterna vill se över de rekvisit som krävs för att få någon fälld för grovt barnpornografibrott. Att det som idag ska krävas hundratusentals filer för att bli dömd

är inte acceptabelt. Det är grovheten på materialet som ska bestämma, inte mängden. Polisen vittnar själva om detta problem, där det har krävts 200 000 filer med sexuella övergrepp på för att brottet ska betraktas som grovt. Vi också vill höja maxstraffet för grovt barnpornografibrott till 10 år fängelse, samma maxstraff som för grov våldtäkt mot barn. Detta bör ges regeringen tillkänna.

De som själva är oroliga över att de har en oönskad sexualitet måste kunna få hjälp. För dem måste tröskeln för att söka hjälp vara låg, så att man kan få behandling innan man börjar begå brott. Preventell, som är en hjälplinje vid oönskad sexualitet, spelar här en viktig roll och borde permanentas. Detta bör ges regeringen tillkänna.

Skärpta straff för seriebrott

Skillnaden mellan att begå ett brott eller många liknande brott är för liten i dag och behöver öka. Det ska ske genom skärpta straff för seriebrott. Riksdagen tillkännagav 2014/15 för regeringen att minska straffrabatten vid flerfaldig brottslighet. Påslaget i straff när en person döms för flera brott samtidigt blir lägre än varje brott enskilt skulle ge. Domstolarna bör ha en strängare syn på detta.

Bostadsinbrott – ny brottsrubricering

Bostadsinbrott bedöms i regel som grov stöld. I många fall leder det till ett fängelsestraff på mellan 6 och 8 månader, vilket i praktiken ofta innebär villkorlig dom och böter. Eftersom inbrott i bostaden innebär en stor integritetskränkning för den som drabbas vill vi skärpa straffen för inbrott genom att införa en ny brottsrubricering, inbrottsstöld, med en högre straffskala än den som gäller för grov stöld. Det skulle medföra att fler tvingas avtjäna fängelsestraff för inbrott än vad som är fallet idag.

Ett inbrott i hemmet upplevs ofta som mycket kränkande, även om värdet av stöldgodset inte är så stort. Bostadsinbrott leder idag till för låga straff. För att straffen ska hamna på en rimlig nivå när det gäller bostadsinbrott bör en ny brottsrubricering införas. Det är inbrott och andra mängdbrott som påverkar människor i vardagen. Kristdemokraterna vill bekämpa sådan brottslighet kraftigare.

Det är ofta organiserade internationella ligor som ligger bakom inbrotten och stöder i Sverige. Polisen räknar med att de står för cirka hälften av alla stölder och inbrott. Det rör sig om cirka 15 internationella ligor med 1 500 medlemmar som rör sig in i och ut ur Sverige, ofta med kopplingar till Baltikum. Det kan vara allt ifrån större butiksstölder till lantbruksutrustning som stjäls. Alla deras stölder är dock inte inbrott i bostäder, vilket gör att de inte nödvändigtvis träffas av de nya rekvisiten för grov stöld i Brottsbalken. Men även inbrott i industrilokaler, källarförråd med mera är kännbara för den som drabbas. Därför behövs ytterligare en straffskärpning genom införandet av inbrottsstöld.

Riksdagen tillkännagav för regeringen under riksdagsåret 2014/15 att arbetet mot bostadsinbrott ska prioriteras. Samma år tillkännagavs för regeringen att riksdagen var av meningen att regeringen skulle återkomma med en lagstiftning om ett nytt brott – inbrottsstöld – med minimistraffet fängelse i ett år. Efter påtryckningar och tillkännagivanden i riksdagen visade sig den rödgröna regeringen senkommet sig vara villig att lagstifta. Det är nu angeläget att förslag till sådan lagstiftning snarast läggs på riksdagens bord.

Utvisning i högre utsträckning vid brott

Kristdemokraterna anser att det är önskvärt att det svenska samhället är tydligare mot lagöverträdare i allmänhet. Därför anser vi att straffen bör skärpas för ett antal olika brott och att utvisning ska utdömas i fler fall än i dagsläget. När en utländsk medborgare begått brott med ett straffvärde på minst sex månader bör utvisning gälla i större utsträckning. Detsamma borde gälla för återfallsbrottslingar. Detta innebär inte att vi ska utvisa personer med flyktingstatus eller personer som inte kan utvisas med hänsyn till säkerhetsläget i det aktuella landet. Men där sådana hinder inte föreligger bör utvisning i högre utsträckning tillämpas vid brott. Detta bör ges regeringen tillkänna.

Förändrade regler om strafflindring

Det finns behov av att se över de förmildrande omständigheter vid straffmätning som omnämns i 29 kap. 5 § brottsbalken. Svenska domare har att göra en helhetsbedömning av försvårande och förmildrande omständigheter när ett brott har begåtts, men på vilka grunder en sådan helhetsbedömning ska göras är dock en moralisk fråga som vi politiker inte kan förhålla oss likgiltiga till.

Det är inte moraliskt rätt att det vid straffmätningen beaktas som en förmildrande omständighet och därmed kan leda till lägre straff att gärningsmannen riskerar att förlora jobbet på grund av brottet, att han skadat sig fysiskt till följd av detsamma eller att brottsoffret av någon anledning dröjt med att anmäla brottet.

Det finns skäl att se över omständigheterna när straffsatsen ska bestämmas och strafflängden lindras. Kristdemokraterna föreslår därför en förändring i brottsbalken som fokuserar på vad motionärerna vill ändra. En ändring av 29 kap. 5 § brottsbalkens åtta punkter reduceras till fyra:

1. Att gärningspersonen drabbas särskilt hårt fysiskt, psykiskt eller socialt.
2. Negativa bieffekter av brottet eller straffet.
3. Ansvarsfullt agerande.
4. Andra omständigheter likvärdiga med punkterna 1–3.

En sådan indelning betonar omständigheternas karaktär snarare än att specificera enskilda omständigheter. Vidare skulle kraven på förutsebarhet och likabehandling bättre tillgodoses. Nuvarande ordning leder dessutom till en allt för restriktiv tillämpning i strid med lagstiftarens ambitioner. Detta bör ges regeringen tillkänna.

Villkorlig frigivning

Kristdemokraterna menar att personer som inte sköter sig i fängelse inte heller ska kunna frigges villkorligt utan först efter att hela den utdömda strafftiden löpt ut. Det skapar drivkrafter att följa de regler som finns, att delta i behandlingsprogram och att ta de drogtesterna som man ombeds att ta.

Därtill bör förändringar övervägas när det gäller möjligheten till villkorligt medgiven frihet. Det är inte rimligt att de som återfallit i likartad brottslighet och på nytt döms till fängelse per automatik frigges villkorligt efter att två tredjedelar av det utdömda fängelsestraffet verkställts. Återfallsförbrytare bör avtjäna en tid i fängelset som helt och hållet motsvarar straffvärdet för det eller de nya brott hon eller han dömts för. Tiden i anstalt bör dock följas av en tidsperiod då den intagne ges möjlighet att återanpassa sig

till ett liv i frihet. Vi anser att den som återfaller i brott och döms till ett nytt fängelsestraff ska avtjäna tre fjärdedelar av det nya straffet.

Villkorlig frigivning bör även föregås av en farlighetsbedömning. Den så kallade Hagamannen som dömdes för en rad överfallsvåldtäkter samt mordförsök bedömdes fortfarande vara farlig när han släpptes på villkorlig frigivning. Det är bra att reglerna nu ses över.

Sedan riksdagsåret 2014/15 finns det ett tillkännagivande för regeringen om att skärpa reglerna för villkorlig frigivning för de som återfallit i likartad brottslighet.

Kristdemokraterna uppmanar regeringen att snarast verkställa detta.

Andreas Carlson (KD)

Lars Adaktusson (KD)

Ingemar Kihlström (KD)

Tuve Skånberg (KD)

Robert Halef (KD)

Mikael Oscarsson (KD)